

COREA DEL NORD

Un periodista d'EL TEMPS ha aconseguit entrar en el país més impenetrable del món, Corea del Nord. En aquest dossier exclusiu ens explica la seva experiència, així com la situació del país, els conflictes amb Estats Units, i entrevista l'únic representant oficial de Corea del Nord a l'exterior que no és d'aquell país, el català Alejandro Cao de Benós. La imatge és de la plaça Kim Il Sung a Pyongyang, amb la torre Jutxe de fons, escenari de les grans desfilades militars.

Viatge a l'últim país prohibit

Durant dotze dies, a Corea del Nord, una delegació de 23 estrangers vam recórrer diferents racons de la pàtria del "president etern", Kim Il Sung, vam constatar l'extravagància de l'autoproclamat "paradís socialista" i vam assistir astorats a l'acusació d'espionatge d'un dels periodistes del grup.

Per a un periodista occidental, obtenir visat per entrar a Corea del Nord no és bufar i fer ampolles. Més de mig segle després que el "gran líder" Kim Il Sung fundés la República Popular Democràtica de Corea (RPDC), els recels cap al món capitalista i els seus mitjans de comunicació continuen sent considerables. Les autoritats nord-coreanes no encaixen gens bé les "mentides" que des de fora es llancen per vilipendiar el règim, que ara encapçala el fill de Kim Il Sung, "l'estimat líder" Kim Jong Il.

Titllar el sistema polític del país de "dictadura paranoica" que viola els drets humans és considerat un insult que automàticament cataloga qui el fa de "manipulador" de la realitat.

Per protegir-se dels "atacs" mediàtics de l'exterior, Pyongyang opta sovint per tancar les portes als informadors forans. Una excepció a aquesta regla es va donar entre els dies 20 i 31 de juliol passat.

En aquests dotze dies, una delegació de 23 ciutadans estrangers, sis d'ells periodistes, vam ser autoritzats a visitar l'hermètica RPDC com a membres de la "Marxa Internacional per la Pau i la Reunificació de Corea", organitzada per l'Associació d'Amistat amb Corea (AAC), que enquadra 3.500 fidels del petit bastió comunista procedents d'arreu del món.

La marxa consistia en visites a diferents indrets del país, recepcions amb autoritats locals i estatals, així com actes a favor de la unificació de les dues Corees i contra la presència de tropes nord-americanes a Corea del Sud. Encapçalava l'expedició el president de l'AAC, Alejandro Cao de Benós, un tarragoní de vint-i-nou anys que en ja fa quinze que es va lliurar a la causa nord-coreana.

"Feu bondat". El punt de partida de l'expedició era Pequín. Just abans d'embarcar, Alejandro va instruir-nos sobre quina havia de ser la nostra conducta a Corea: "Us demano que feu bondat i que no cometeu insensateses, perquè podríeu ficar-vos en un bon embolic. Està terminantment prohibit introduir pamflets imperialistes o imatges retocades dels nostres líders on apareguin ridiculitzats." Alejandro va insistir a exigir "respecte" cap als dirigents supremes: "No feu cap comentari despectiu, ni que sigui en to de broma."

Les comunicacions amb l'exterior quedaven restringides: "Qui dugui telèfon mòbil l'haurà de deixar a l'aeroport de Pyongyang i el recuperarà el dia que marxi. Ni se us acudeixi portar un GPS o utilitzar el codi morse per contactar amb l'exterior, perquè seríeu immediatament detectats pels agents de seguretat." Pel que fa a filmacions i fotografies, està prohibit enfocar soldats, instal·lacions o

ROGER MATEOS

Estàtua de bronze de Kim Il Sung, a dalt del pujol Mansu, a Pyongyang. Com aquesta, n'hi ha moltes arreu de Corea del Nord, un país on diàriament es fan ofrenes florals.

vehicles militars. “Gravar ponts, carreteres o altres infraestructures també pot resultar molt sospitosos.”

“Un cop allà, no podreu anar per lliure; sempre amb el grup o bé acompanyats d'un dels guies coreans que vindran amb nosaltres. No intenteu sortir sols de l'hotel, ni per fer una passejada.” Tampoc no estava permès “flirtejar” amb nord-coreanes. Després d'aquell reguitzell d'advertiments, va arribar l'hora de pujar a l'Iliushin rus d'Air Koryo que ens havia de dur a Pyongyang.

En poc més d'hora i mitja ens vam plantar a Corea del Nord, estat de 22 milions d'habitants, el doble que els Països Catalans.

Superats els controls duaners, vam pujar a l'autobús que ens esperava davant l'aeroport. Mitja hora de camí fins a Pyongyang i primeres impressions: camps llaurats d'arròs i blat de moro, camperols caminant pels marges de la carretera, nens uniformats anant a esco-

la i, sobretot, grans esllògans revolucionaris visibles a dreta i esquerra.

Ens van conduir a un hotel apartat del centre. Cap dels dies que ens hi vam allotjar vam patir talls de corrent elèctric, però sí de subministrament d'aigua. A la televisió, l'únic canal sintonitzat emetia una programació força homogènia: al matí, videoclips de cançons patriòtiques amb subtítols de karaoke; a la tarda, informatius i reportatges sobre heroicitats dels líders; ja a la nit, pel·lícules sobre èpics triomfs de la guerrilla

coreana contra els invasors japonesos i nord-americans.

El primer matí del viatge no vam necessitar despertador. A partir de les 6 h, pels altaveus d'una factoria propera van començar a retronar solemnes cançons revolucionàries. “És per animar els treballadors que comencen la jornada”, em va explicar en anglès Jo, el guia coreà que em van assignar pel viatge. Havia arribat l'hora d'encetar el nostre programa d'activitats, que no ens havien lliurat fins a la nit anterior.

“No intenteu sortir sols de l'hotel, ni per fer-hi una passejada”

Manifestació sorpresa. L'etapa inicial de la marxa va tenir lloc prop d'un monument dedicat a la unitat nacional, al sud de la ciutat. “Allí ens esperen 4.000 coreans per celebrar el nostre suport a la reunificació de Corea”, va dir Alejandro davant la sorpresa de tot el grup.

Just després ens va repartir una gorra i una bandereta amb el perfil sencer de la

ROGER MATEOS

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: l'Hotel Ryugyong, de 105 pisos, roman inacabat; rebuda de la comitiva a Pyongyang; edifici a la plaça Kim Il Sung, a la capital; i imatge de la frontera de les dues Corees, una imatge presa des del nord. Els bungalows també estan partits.

península de Corea i ens va ensenyar a entonar alguns lemes en coreà.

Després de fer-nos practicar uns minuts, vam enfilar cap a la multitudinària trobada. Efectivament, al bell mig d'una carretera, tallada al trànsit a causa de l'acte, ens esperaven autoritats estatals i milers de coreans, tots dempeus i amb un posat hieràtic. Quan ens hi vam acostar, van esclatar en aplaudiments.

Ens van col·locar a primer terme de l'escena, davant dels micròfons des d'on el president del Comitè de Relacions Culturals amb l'Exterior va encetar la ronda de discursos. En acabar, la marea de gent que teníem darrere es va obrir, com per art de màgia, i es va situar a les voreres de la carretera.

Amb la multitud arrengrada als marges, es va formar un passadís humà de mig quilòmetre. Tocava desfilada. Ens

van donar unes pancartes allargades, que vam passejar entre la munió de gent, que ens victorejava tot aixecant el puny i cridant "Corea és una!". Al final del recorregut ens esperava el bus. Sense poder fer un pas més, vam pujar-hi per dirigir-nos a Sinchon, escenari de cruents combats a la guerra de Corea.

Més de 35.000 persones d'aquest llogaret i dels seus voltants van ser assassinades, segons xifres nord-coreanes, el 1950 per les tropes dels Estats Units que avançaven cap a Pyongyang amb el propòsit d'aixafar el règim comunista del nord. "Ens venjarem de l'exèrcit americà!", proclamava un cartell a l'entrada del museu de Sinchon, que conserva esfereïdors testimonis fotogràfics de matances de civils coreans.

La ira contra els americans és comparable amb la que senten contra els japo-

nesos. La primera meitat del segle XX, l'exèrcit japonès va sotmetre la població coreana a tot tipus d'humiliacions, com ara prohibir la seva llengua o raptar noies per forçar-les a la prostitució. Pyongyang encara demana a Tòquio compensacions pels "crims colonials". Japó, en canvi, exigeix que pugui sortir del país la dotzena de japonesos segrestats als anys setanta i vuitanta i obligats a ensenyar el seu idioma a espies nord-coreans.

Flors per al "gran líder". Més avall de Sinchon, a una desena de quilòmetres de la frontera que separa nord i sud, es troba la ciutat de Kaesong, situada als peus d'un petit turó coronat per una enorme estàtua de bronze de Kim Il Sung. Fins a dalt s'hi pot pujar per una ampla escalinata. El nostre bus va apar-

car al costat del primer graó. Un cop a terra, Alejandro ens va indicar com calia fer l'ofrena floral a l'estàtua.

Vam haver de formar tres files ben alineades, amb un metre de separació entre company i company. Sense perdre l'ordre, vam pujar en silenci fins al pedestal. Alejandro va dipositar-hi les flors i, tot seguit, ens va dir d'inclinar-nos davant el monument, fent una reverència de 90 graus. Complert el protocol, vam baixar a l'avinguda principal de la vila, on centenars de coreans mobilitzats per a l'ocasió ens esperaven novament per veure'ns desfilar.

Com tot el país, Kaesong està plena d'obeliscos amb consignes revolucionàries, textos dels líders gravats sobre plaques de granit i grans pintures al fresc, seguint l'estil del realisme socialista, que immortalitzen els rostres sempre somrients de Kim Il Sung i Kim Jong Il.

Les proclames de la ideologia *jutxe*, recreació coreana del marxisme-leninisme basada en el principi d'autosuficièn-

cia nacional, impregnen tots els racons de la república. "Salvaguardem el nostre líder al cost de la nostra vida!" o "Defensem i glorifiquem les immortals gestes del partit i del líder!" són alguns dels lemes que, amb grans lletres, guarneixen vessants de muntanyes, conreus o façanes d'edificis.

Les obres completes de pare i fill es poden consultar íntegres des de qualsevol ordinador amb connexió a l'Intranet local, exclusiu per al territori nord-coreà. L'accés a Internet, en canvi, està prohibit arreu del país. "És la manera d'evitar que penetri 'verí' occidental, en forma de pornografia, jocs d'atzar o propaganda imperialista i corrompi la nostra societat", explicava Alejandro.

Ja de ben petits, els nord-coreans aprenen a anul·lar tot individualisme i donar-ho tot pel líder i la pàtria. "El que més m'agrada estudiar a l'escola és la vida del 'gran líder' i la seva família", ens va confessar un marrec de nou anys prop del llac Sijung, a la costa est, en una de

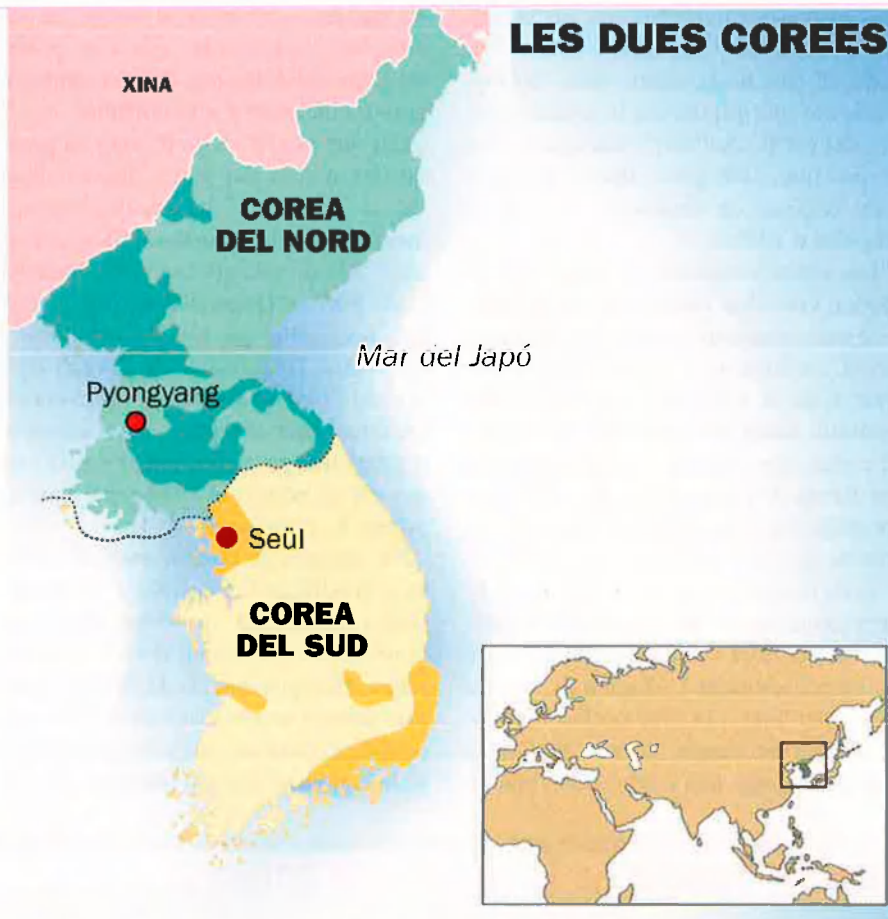
les úniques converses al marge de les activitats programades que vam poder mantenir amb nadius, sempre amb un guia-traductor fent d'intermediari.

Des que el 1945 Kim Il Sung va prendre les regnes del poder, la veneració cap al "gran líder" ha assolit cotes inimaginables per als estàndards occidentals. "Avi de tots els coreans", "Sol del segle XX" o "Generalíssim" són alguns dels apel·latius que rep el fundador del Partit dels Treballadors de Corea i artífex del "paradís socialista" nord-coreà. De fet, el país es regeix per un calendari propi, que posa el comptador a 0 l'any que ell va néixer: el 1912 representa el primer de l'era *jutxe*.

Poc després de la seva mort, el 1994, es va modificar la Constitució per designar-lo oficialment "president etern" de la república. Kim Jong Il va prendre el relleu al capdavant de la RPDC, però formalment no pot ostentar el càrrec de president. Amb tot, ningú no gosa discutir la legitimitat del seu lideratge. "El fill

Mig segle de "guerra freda" a la península coreana

5/9/1905	Fi de la guerra rusojaponesa, que dona pas al domini del Japó sobre la península de Corea.	1995-1997	Dos anys consecutius d'inundacions, seguits d'un any de greu sequera i un devastador tifó desencadenen una aguda crisi alimentària al nord.
22/9/1945	Kim Il Sung arriba triomfant a Pyongyang, després que les tropes soviètiques i la guerrilla coreana hagin expulsat l'exèrcit japonès.	8/10/1997	Després de tres anys de dol per la mort del "gran líder", el seu fill Kim Jong Il el succeeix formalment al capdavant de la RPDC.
9/9/1948	Es funda la República Popular Democràtica de Corea (RPDC). Es consuma la divisió entre el nord comunista i el sud aliat dels EUA.	13/6/2000	Kim Jong Il i el president sud-coreà, Kim Dae Jung, celebren una trobada sense precedents a Pyongyang. La política d'acostament al nord de Kim Dae Jung, amb el vistiplau de Bill Clinton, obre una etapa de distensió.
25/6/1950	Esclata la guerra de Corea. Les forces comandades per Kim Il Sung, amb l'ajut de batallons xinesos, s'enfronten amb les tropes sud-coreanes i dels EUA, que compten amb el paraigua de l'ONU.	23/10/2000	La secretària d'Estat dels EUA amb Bill Clinton, Madeleine Albright, visita Corea del Nord en el moment de menys hostilitat entre ambdós països.
27/7/1953	Se signa un armistici, però no s'arriba mai a un tractat de pau que clogui el conflicte. Els EUA estacionen al sud 37.000 soldats que encara hi romanen.	29/1/2002	George W. Bush refreda de cop les relacions amb Corea del Nord en incloure-la dins "l'eix del mal".
9/10/1983	Un atemptat contra una delegació del Govern sud-coreà a Birmània causa 21 morts. S'acusa tres agents nord-coreans de ser-ne els autors.	2/10/2002	S'aguditzava la "crisi nuclear" entre Corea del Nord i els EUA quan Pyongyang admet que manté actiu el seu programa de desenvolupament nuclear.
1/11/1987	Esclata en ple vol un avió de passatgers sud-coreà, amb 115 persones a bord. S'assenyalen dos nord-coreans com a responsables de la col·locació de la bomba.	27/8/2003	S'inicia a Pequín la primera ronda de negociacions multilaterals de pau entre les dues Corees. A més hi assisteixen els EUA, el Japó, Rússia i la Xina.
8/7/1994	Mor Kim Il Sung d'un atac al cor, justament quan planejava una trobada històrica amb el president sud-coreà Kim Jounge Sam.		

LES DUES COREES

continua fidelment l'obra revolucionària del pare. Tots dos són el mateix", em va recalcar el guia.

Certament, una fal·lera compartida pels dos és la reunificació nacional. Una de les visites més emotives la vam fer a Panmunjom, just el punt per on passa la zona desmilitaritzada, de quatre quilòmetres d'amplada, que voreja el paral·lel 38 i divideix nord i sud des del final de la guerra de Corea, l'any 1953. Segons dades oficiosos, un milió de soldats a cada costat fan guàrdia permanent des de fa 51 anys. Intentar travessar la línia és cosa de suïcides.

Tot i ser teòricament una àrea lliure d'armament, els incidents bèl·lics s'han succeït en aquestes cinc dècades. Mig miler de persones hi ha perdut la vida. L'atmosfera, però, sembla més relaxada d'ençà la històrica trobada, el juny de 2000 a Pyongyang, entre Kim Jong Il i el llavors president sud-coreà, Kim Dae Jung. Els llaços de col·laboració, sobretot econòmica, s'han anat refermant.

Prova d'aquests passos endavant és que, en el moment de la nostra vinguda,

feia un mes que un i altre cantó havia deixat d'emetre la sorollosa propaganda política que llançaven nit i dia els militars, a través de grans altaveus, per motivar desercions entre els rivals. Mentre que els sud-coreans proclamaven els avantatges de viure en una societat "rica i democràtica", el nord els compadria de ser "titelles" dels EUA.

De tornada a Pyongyang, vam passar per una autopista ben curiosa. Quatre carrils per banda, bon paviment però comptats vehicles circulant-hi. Només camions carregats de soldats i algun lluent Mercedes o Toyota amb prominents funcionaris a dins. El trànsit a les ciutats era també escàs. Al camp, amb prou feines vam trobar un parell de tractors funcionant. La manca d'energia al país és preocupant.

"L'àrdua marxa". "Les inundacions i sequeres dels anys noranta ja han quedat enrere. Ara el problema són les sancions dels EUA, que tracten d'escanyar la nostra economia", comentava en perfecte castellà Pak Kwang Ung, responsable

de les relacions culturals Corea-Espanya, que ens va acompanyar durant tot el viatge. A jutjar per les regions que ens van mostrar, les penúries de fa deu anys sembla que es van superant, però les dificultats econòmiques continuen sent alarmants.

El desmembrament de l'antic bloc comunista va posar fi als avantatjosos intercanvis comercials i Corea va veure caure en picat l'abastiment de petroli de l'ex-URSS. Aquest fet, sumat al bloqueig comercial dels EUA i a les catàstrofes naturals que van devastar el reduït terreny cultivable del país, van provocar anys de fam que van causar estralls entre la població. Són els anys de l'anomenada "àrdua marxa".

La xifra de víctimes d'aquest període varia radicalment, des d'uns milers fins a més de tres milions, segons la font. En tot cas, el Programa Mundial d'Aliments (PMA) de les Nacions Unides continua abastint el país amb 40.000 tones de menjar cada mes. Segons el PMA i Unicef, el 42% dels menors de set anys pateix malnutrició crònica. Tot i això, coincideixen a assenyalar que la situació ha millorat molt des de 1997.

"És cert que hem passat per dificultats, però els nostres enemics intenten dramatitzar-ho encara més", es queixa Alejandro. En els anys més crítics, diverses ONG van desembarcar a la RPDC per mitigar la crisi, però algunes d'aquestes, com Oxfam o Metges Sense Fronteres, en van ser expulsades. "No tenim res a amagar en matèria de drets humans, però algunes ONG van facilitar l'entrada d'espies pagats per la CIA."

Alejandro repudia els informes d'Amnistia Internacional que denuncien l'engarjolament de milers de presos polítics o la celebració d'execucions públiques de condemnats a mort, a la vegada que acusen el Govern nord-coreà de confinar a camps de concentració i sotmetre a tortures aquells que fugen cap a la Xina, a la recerca de millors condicions de vida, i després són extradits a Corea del Nord.

"Les històries de suposats 'refugiats' nord-coreans són propaganda barata. En realitat sovint són coreans que habiten des de fa molt de temps en territori xinès i a qui paguen uns dòlars per dir que han

escapat de la RPDC." Respecte als pretesos camps de concentració, "és una altra mentida que propaguen els mitjans occidentals. El que sí que tenim són camps de treball per a reincidents que, en comptes de podrir-se dins d'una cel·la, treballen en mines, construeixen autopistes o fan edificis. Allí se'ls reeduca".

La ciutat monumental. Reconstruïda de cap a peus després de l'any 1953, Pyongyang, amb les seves amples, polides i silencioses avingudes cartesianes esquitxades de gent a peu o en bicicleta, representa perfectament el paper de capital monumental. Un dels seus atractius és l'estadi Primer de Maig, amb capacitat per a 150.000 espectadors, que presumeix de ser el més gran del món. Si no s'haguessin interromput les obres fa uns anys per culpa de la crisi, ara es podria dir també que l'inacabat hotel Ryugyong, de 105 pisos i 320 metres d'alçària, és un dels més gegantins.

Tampoc no passa desapercebut l'obelisc més alt del Planeta: la Torre Jutxe, de 170 metres, erigida amb 25.550 peces de granit, xifra que coincideix amb el nombre de dies viscuts per Kim Il Sung fins al moment de ser inaugurada, el 15 d'abril de 1982, pel seu setantè aniversari. Pyongyang acull també la major exposició de *kimilsúnies* i *kimjongílies*, dues noves varietats de flors que han estat creades a partir de l'orquídia i la begònia.

Però sens dubte l'element més sacre de la ciutat és el mausoleu de Kumsusan, on jau embalsamat Kim Il Sung. El programa d'activitats que ens havien dissenyat incloïa una visita a aquest santuari nord-coreà, flanquejat a l'entrada per dos immensos panells amb els lemes "Armem-nos a fons amb la idea revolucionària del gran líder!" i "El camarada Kim Il Sung sempre serà amb nosaltres!".

Després de contemplar el cos sense vida del dirigent comunista, algun dels nostres guies no va poder reprimir el plor. També a Alejandro se li van escapar unes llàgrimes. "Els occidentals no poden entendre per què milions de coreans ploraven el dia de la mort de Kim Il Sung. A Occident mai no s'ha vist un lí-

"Cada ciutadà de Corea del Nord actua com un policia. Denuncia tot allò sospitós"

der com aquest, que no va gaudir d'un sol moment de descans, que se sacrificava pel bé del poble."

Precisament la vida dels líders és estudiada a fons pels escolars nord-coreans. Així ho vam constatar en la visita a un col·legi de la capital, on aplicats nens amb uniforme i mocador vermell al coll ens van rebre a les seves aules. Una d'aquestes, presidida per un retrat de "l'estimat líder", estava consagrada exclusivament a lliçons sobre la història vital de Kim Jong Il. Al costat, una altra de dedicada a la vida del pare.

Els passadissos de l'escola estaven empaperats de cartells i consignes. "Siguem herois en la lluita per glorificar l'era del líder Kim Jong Il!", "Siguem tres milions de fusells i bombes humanes per defensar el respectat general Kim Jong Il!", deien dos eslògans penjats a la paret. "Tres milions és el nombre d'escolars a la RPDC", em va aclarir un dels guies.

Un espia a l'expedició. Feia nou dies que voltàvem per Corea, el viatge s'estava acabant i no s'intuïa cap sobresalt, fins que va arribar el desè dia. Aquell matí tocava visitar una granja cooperativa prop de Pyongyang. Un cop vistes les seves dependències, Andrew Morse, redactor en cap de la cadena nord-americana ABC a Àsia, va enfilar-se dalt de la teulada d'una caseta d'eines per gravar una breu crònica per al seu futur reportatge. Dins la crònica, a l'infortunat periodista americà se li va ocórrer dir que a Corea del Nord "molta gent encara es troba al caire del desastre econòmic".

La frase va arribar a orelles d'Alejandro. Es van disparar totes les alarmes. De sobte va prendre cos el temor, que tant ell com els coreans tenien, que el re-

porter de l'ABC pretengués elaborar un retrat descarnat del règim. Alejandro va marxar en cotxe disparat cap a Pyongyang. Ja a l'hotel, va penetrar a l'habitació d'Andrew i li va requisar les 32 cintes que hi tenia guardades, que van ser lliurades al Departament de Seguretat nord-coreà.

Els recels cap a Andrew eren previs a l'incident. El fet de ser periodista, nord-americà i autor d'un article en què acusava Kim Jong Il de governar un país on el "culte a la personalitat", el "rentat de cervell" i la "brutal repressió" eren habituals, alimentava les sospites cap a ell. De fet, havia obtingut miraculosament el visat després de convèncer Alejandro de les seves "bones intencions" amb vista a aquest viatge.

El president de l'AAC va argumentar a la resta del grup que Andrew s'havia saltat les normes enumerades el primer dia i havia acumulat molts "informes negatius" per la seva conducta. "Potser no en sou conscients, però cada ciutadà de Corea del Nord actua com un policia. Tot allò que veu de sospitós en un estranger ho denuncia. Vagis on vagis, parlis amb qui parlis, sempre sou observats."

Revisades les cintes, les autoritats nord-coreanes van assegurar que Andrew havia enregistrat soldats, posts de control i instal·lacions militars. Li va caure l'acusació d'espionatge. L'incident prenia tint de conflicte internacional. La nit abans de tornar a Pequín semblava que Andrew no podria seure amb nosaltres a l'avió. Després de negociar fins a última hora, va arribar a un acord amb els coreans: podria marxar, però sense cap cinta i signant una declaració autoinculpatòria per haver violat lleis del país.

L'endemà, els 23 de l'expedició vam tornar al punt de partida del viatge. "Mai no m'hagués pensat que en arribar a la Xina em sentiria tan lliure", em va confessar en aterrar un membre de la delegació que no simpatitzava massa amb la RPDC.

Darrere quedaven dotze dies inoblidables al país possiblement més singular de la terra.

Roger Mateos